

Belediyeler (Yerel Yönetimler)

(Liberal Demokrat Parti Programı'na açıklık kazandırmak amacıyla, Genel Başkan Besim Tibuk tarafından 1 Eylül, 1994 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "Belediyeler" konulu Basın Sohbeti ses kaydının deşifre edilmiş metnidir.)

- Tüm gecekondular tapuları iptal edilmeli; gecekonduda oy hakkı, geçici olarak, kaldırılmalıdır.
- Belediye başkanının geçmişinde, büyük organizasyonları başarıyla yönetmiş olma deneyiminin bulunması şarttır.
- Belediye başkanının görevi, şehri her anlamda yaşanabilir bir merkez haline getirmek ve bunu yaparken, şehrin kendine has yapısından hareket etmektir.
- Belediye başkanı, hizmet verdiği şehrin "değerini" artırmakla yükümlüdür. Belediye başkanı şehri "ucuz" kılmak gibi bir anlayışla hareket edemez.
- Şehirdeki gayrimenkuller gerçekçi ve ağır biçimde vergilendirilmeli; elde edilen bu kaynağın tümüyle belediye hizmetlerine yansması temin edilmelidir.
- Tüm şehir hizmetleri özelleştirilmeli ve böylelikle, dinamizm ve etkinlik kazandırılmalıdır. Buna elektrik, su, toplu taşıma hatta, denetim dahildir.
- Belediyeler doğrudan hiçbir sanatsal ve kültürel faaliyet içinde olmayacak; sosyal ve kültürel hizmetler sıfır vergi politikası ile teşvik edilerek artırılacaktır.

Hoş geldiniz.

Bugünkü konumuz belediyeler. Liberal Demokrat Parti olarak son derece önem verdiğimiz konulardan biri de budur. Parti programımızın sanırım dördte biri bu konuya ayrılmış durumda.

Ben, her toplantımızda olduğu gibi, önce Liberal Demokrat Parti'nin mahalli idareler konusundaki görüş ve önerilerini dile getirmek istiyor; müteakiben, konuyu sizin sorularınızla geliştirmeyi ümit ediyorum.

72 Milyonluk Şehir Nüfusu

Türkiye her bakımından son derece dinamik bir ülke. Çok hızlı bir şehirleşme süreci yaşıyoruz. Öyle ki, örneğin, 1935'de ülkemiz şehir nüfusunun toplam nüfusa oranı %23 iken; bu oran 1993 yılında yani, hemen geçtiğimiz yıl itibarıyla, % 61'e çıkmış.

Dahası, yapılan tahminlere göre, önümüzdeki 20 yılın sonunda aynı oran %85 civarında olacak ki, bu rakam 2013 yılında Türkiye'nin şehir nüfusunun 72 milyon olacağına işaret etmekte.

2013 yılına daha çok var diye düşünenleriniz olabilir ama, pek de öyle değil. Zaman hızla geçiyor. 2013 yılı demek, bugün doğan bir çocuğun 20 yaşları demek yani, topu topu bir kuşak.

Bu çok somut gerçek, şehirleşmeyi, ekonomik olduğu kadar, sosyal ve kültürel anlamda da Türkiye'nin belli başlı sorunları arasına yerleştirmekte; bu sorunların halli için son derece gerçekçi politikaların geliştirilerek, tavizsiz uygulanmasını dayatmaktadır.

Yerinden Yönetim

Bireyin huzur, refah ve mutluluğunu hedef alan Liberal Demokrat Parti, doğal olarak, bireyin yaşam ortamı ve bu ortamdaki yaşam şartlarını bu hedefe hizmet eden başlıca amil olarak değerlendirmektedir.

Bireyin sağlıklı, huzurlu ve Çağdaş bir ortamda yaşaması, onun en temel hakkıdır. Ülkemiz insanların bu en temel haklarını kullanmalarına imkân sağlayacak düzenlemelere vakit kaybetmeksizin gidilmesi gerektiğine inanıyoruz.

"Düzenlemeler" derken, hiç sanılmasın ki, bunu devletçi bir zihniyetle söylüyoruz. Mahalli idare, adı üstünde, mahalli yani, yerinden yönetimdir ve devlet bunun yasal teminatını vermek dışında, hiçbir şeye karışmayacaktır.

Liberal demokraside halkın mahalli idareye, yerel yönetime katılması, merkezi yönetime katılımından da büyük önem taşır.

Bireyin Sorumluluğu

Bir diğer ifade ile, mahalli idarelerin seçiminde birey, milletvekili (millet temsilcisi) seçiminden daha da büyük sorumluluk taşır çünkü, yukarıda da ifade ettiğim üzere, mahalli idareler bireyin yaşam kalitesini doğrudan belirleyen mekanizmalardır.

Bu bağlamda, yerel kitle iletişim organları da büyük önem taşımaktadır inancındayız. Bu organlar birey ile, mahalli idareler arasında sağlıklı iletişimin tesisinde yaşamsal rol oynarlar ve oynamalıdır... eğer liberal demokrasiden söz ediyorsak.

Bildiğiniz gibi, Liberal Demokrat Parti demokratik hukuk devletinde kitle iletişim organlarını yasama, yürütme ve yargıdan sonra, "dördüncü güç" olarak değerlendirmektedir.

Zaten bu nedenle ve parti programımızda da ifade edildiği üzere, kitle iletişim organlarının (kültür ve sanatın yanısıra) her türlü vergiden muaf tutulmasını öngörmekte; böylece gelişip, demokrasimize paha biçilmez katkıda bulunacaklarına inanmaktayız.

Yerel Parlâmentolar

Yerel parlâmentolar olarak değerlendirdiğimiz belediyelerin seçiminde yönetici adayları hakkında halka ranseyman verecek olan, tabii ki; siyasi partilerdir. Yani, seçime girecek belediye başkan adayları, bugün olduğu gibi, mevcut siyasi partiler tarafından önerilecektir. Bu ne demektir?

Bu, belediye başkan adaylarının ve neticede seçilen belediye başkanının bir siyasi kimliği olacaktır demektir ve olmalıdır da. Bu adayları siyasi kimliklerinden arındırmanız halinde, demokrasinin ön koşulu olan "rekabet" ortamı ortadan kalkar.

Ancak, şu da bir gerçek ki, siyasi kimlik sahibi belediye başkanı siyasi istismara da yol açabilmektedir. Böylesi bir riskin bulunduğu, tecrübelerle sabittir, öyle değil mi?

İşte bu noktada bireyin hak talep edebilmesi için, sorumluluk üstlenmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Malûm, demokrasilerde haklar, sorumluluğun ödülüdür.

Mahalli idarelerin seçiminde bireye merkezi idarenin seçiminden de büyük bir görev düşmektedir. Seçmen oyunu verirken başkan adayının ve mensubu olduğu siyasi partinin mahalli yönetim anlayışını iyi incelemek ve çok iyi kavramakla yükümlüdür böyle bir sorumluluğu vardır.

Belediye Başkan Adayları

Pekiye, siyasi partiler bu adayları nasıl belirlemelidir? Bizce, siyasi partiler için belediye başkan adayı belirleme kriteri, her şeyden önce, bu adayların geçmişinde büyük ve kalabalık organizasyonları başarıyla yönetmiş olma deneyiminin muhakkak bulunması kriteridir. Seçmenin ilk bakacağı şey bu olmalıdır.

İkinci kriter ise, adayın mensup olduğu partinin mahalli idare felsefesidir. Bu felsefeyi hem o siyasi partinin Çok anlaşılabilir bir dille ortaya koyması; hem de seçmenin iyi incelemesi ve anlaması gerekir. Seçmen de bunu yapmakla yükümlüdür.

Anlaşılabilirliği üzere, Liberal Demokrat Parti yerel yönetimin her şeyden önce bir "felsefe" işi olduğuna inanmaktadır. Bir diğer ifade ile, şehir nedir, ne olmalıdır, nasıl ve niçin öyle olmalıdır sorularına tutarlı bir çerçevede, doğru cevapların üretilmesi gerekir.

Şehir nedir?

Şehir, insanların yoğun biçimde ya,sadıkları bir arazi parçasıdır. İnsanların bu arazi parçası üzerinde yoğun biçimde yaşamalarının temelinde ise, her şeyden çok ya da öncelikle, ekonomik çıkar beklentisi yatar.

Bir diğer anlatımla, birey şehir dediğimiz bu arazi parçası üzerinde öncelikle ekonomik yaşamını . iyileştirici imkânlar bulmayı ümit etmektedir. Onun için şehirdedir.

Neden öncelikle "ekonomik" diye soracak olursanız, cevabım şudur: İnsanlar öncelikle para kazanabildikleri, büyüüp, gelişebildikleri sağlıklı merkezlerde yaşamak zorundadırlar.

Bu noktada "sağlıklı" kelimesinin altını, hele bugünlerde özellikle çizmek istiyorum.

Şehri böyle tarif edince, şehir yönetimi felsefesinin de, öncelikle şehrin ekonomik gerçeği üzerinde yapılandırılması gereği ortaya çıkmaktadır.

Şehir Yönetim Felsefesi

Liberal Demokrat Parti'nin şehir yönetim felsefesinin temelinde de, işte bu gerçeklik yatar; şehrin ekonomik gerçekliği. Konunun, üzerinde ilk duracağımız yönü bu olacaktır.

Bu noktada şunu hemen belirtmeliyim ki, biz belediyelerin parasal ihtiyaçlarının merkezi yönetim yani, siyasi otorite tarafından karşılanması veya desteklenmesine tamamen karşıyız.

Bu durum, izah edeceğim pek çok avantajının yanı sıra, mahalli idare alanına giren konuları siyasi istismar aracı olmaktan da çıkaracaktır. Böylesi tutumların şehirlerimizi ne hale getirdiğine zaten hep birlikte tanık olmaktadır.

Liberal Demokrat Parti, bireyin en temel ihtiyaçlarının/haklarının ve hür bireysel girişimin yaratıcılığının, becerisinin, akılcılığının ve ekonomisinin yerel yönetime de yansımalarının gereğine; ancak bu yolla sorunun üstesinden gelinebileceğine içtenlikle inanmaktadır. Nasıl?

Belediye Başkanı'nın Öncelikli Görevi

Bir belediye başkanının görevi, şehri her anlamda yaşanabilir bir merkez haline getirmek ve bunu yaparken, o şehrin kendine has yapısından hareket etmektir.

Her şehrin kendine has, özgün bir yapısı ve "değeri" vardır. Dolayısıyla, şehrin bu kendine has yapısını korumak da çok önemlidir.

Bir şehrin yöneticisi, öncelikle o şehrin değerini artırmakla yükümlüdür o şehri "ucuz" kılmak gibi bir anlayışla hareket edemez; ederse de, işlev veremez çünkü, bu ekonomik olarak mümkün değildir.

Şehrin "Değeri" ve dolayısıyla, "Fiyatı"

Sunu iyice anlamak lâzımdır ki, ama biraz daha ucuz, ama biraz daha pahalı; her şehrin muhakkak bir "fiyatı" vardır. Bu şehir olmakla, kent olmakla eş anlamlıdır.

Örneğin, İstanbul'da yaşamının bir bedeli olacaktır; olmak zorundadır. Aynı bir araba hatta, lüks bir araba kullanmanın bedeli olduğu gibi!

Hâl böyle olunca yani, şehirler pahalı merkezler olunca, buralarda sunulan hizmetlerin de çok kaliteli olması gerekir.

Şehirler en büyük yatırımların yapıldığı merkezler olmak zorundadır. çünkü, bir yatırımdan ne kadar Çok insan yararlanıyorsa, o yatırım kendisini o kadar Çabuk geri ödeyecektir.

Şehre yapılan yatırımlar en çok sayıda insanın yararlandığı yatırımlardır. Dolayısıyla, şehirlere ucuz, kalitesiz ve kısa vadeli yatırımlar yapmak en büyük israftır.

Belediyelerin şehirlere yapacakları bu yatırımların birincil parasal kaynağı, demin de belirttiğim üzere, merkezi yönetim yani, siyasi otorite değil; bu kentlerdeki gayrimenkul rantıdır!

İşte zaten tam da bu noktada yani, belediyelerin siyasi otorite ile parasal ilişkisinin kesilmesi noktasında, siyasi istismar riski ortadan kaldırılmakta; seçilmiş bulunan belediye başkanının başarısı ya da başarısızlığının (herhangi bir bahaneye yer bırakmaksızın) değerlendirilebilmesi imkânı da yaratılmaktadır.

Parasal Kaynaklar

Şehirlerde yapılacak yatırımların birincil ve en büyük kaynağı gayrimenkul rantı olmalıdır dedik. İkinci kaynağı ise, şehre özgü tüketim vergileri olacaktır.

Bir diğer ifade ile, bir şehir için yapılacak yatırım giderlerinin tümü, o şehirdeki mülk sahiplerinden ve o şehrin sunduğu tüketim madde ve/veya hizmetleri üzerinden alınmalıdır inancındayız. Neden?

Şehre değerini veren, yine şehirdir Örneğin, aynı büyüklükteki arazinin İstanbul'da fiyatı diyelim, 10 ise; Konya'da 4'tür. Bu fark, araziye şehrin (İstanbul'un) kattığı değerdir. Tarlayı büyük bir rant haline getiren, şehirdir.

Dolayısıyla, belediyeler hizmet verdikleri şehirlerdeki gayri menkulleri gerçekçi ve ağır biçimde vergilendirmek; elde edilen şehir rantının belediye hizmetlerine yansımaları temin etmek durumundadır.

Şüphesiz, gayrimenkul vergilerinin önemli ölçüde artırılması başlangıçta mülk sahiplerine ağır gelecektir. Ancak, bu yolla toplanan gelir yeniden şehre harcanacağı ve dolayısıyla, şehrin "değerini" artıracığı için; orta ve uzun vadede şehirdeki mülk sahipleri daha da kârlı çıkacaklardır

Gayrimenkul en kolay vergilendirilebilen meta olduğu halde, Türkiye'de, malûm, en kolay olarak gayri menkulden vergi kaçırılmaktadır: Bu husus, üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir husustur ve Liberal Demokrat Parti, bu durumu tersine çevirmeyi öngörmektedir.

İmar

Şehir deyince akla gelen bir diğerkonu, imardır. Biz, şehirlerde imar durumu sorun olan arazilerin tümünün belediyelere mal edilmesi yani, kamulaştırılması gereğine inanmaktayız Neden?

Çünkü, şehirde arazi sahibi bireyin bu arazi üzerinde 20, 30 katlı bina yaparak, aslında "şehrin" olan rantı tek bayına elde etmesine, edebilmesine karşıyız. Yukarıda da belirttiğim üzere, tarlayı büyük bir rant haline getiren şehirdir.

Dolayısıyla, yeni inşa edilen gayri menkuller de ağır biçimde vergilendirilmek ya da, önemli oranlarda kamulaştırılmak durumundadır.

Örneğin, İstanbul'un en pahalı merkezlerinden birisi üzerine iç hanı yapmak isteyen mülk sahibi ya, böyle bir iş hanının değerinin yarısını vergi olarak belediyeye ödeyecek, ya da, belediye imar izni verirken bu değer yarısına kamulaştırma yoluyla sahip çıkacaktır. Bu, bir arazi sahibinin müteahhit ile kat karşılığı anlaşma yapmasına benzer. Aynı mantıktır.

Şehirde Özel Mülkiyet Olamaz

Aslında, zaman içinde kent arazilerindeki özel mülkiyet kaldırılmak zorundadır çünkü, böyle kaldığı sürece şehir rantı şahıslara (tabir yerindeyse) peşkeş çekiliyor demektir.

Şehirlerde özel mülkiyete yol açmamak için, mücavir alanlar gelişmeden, kamulaştırılmalıdır. Özel mülkiyet kapsamındaki mevcut alanları ise, "lease"e çevirmek ya da, yukarıda değinildiği üzere, yüksek oranlarda vergilendirmek gerekir.

Anlaşılabileceği üzere, buradaki temel amaç, şehirciliğin gelişmesi için kent rantının yerel yönetime yansımaları sağlamaktır. Bu, dünyanın tüm medeni şehirlerinde de böyledir.

Liberal Demokrat Parti şehrin nimet ve hizmetlerinden mülk sahiplerinin yararlanmasını, külfetini ise belediyelerin çekmesinin yanlışı olduğu görüşündedir. Bu durum, çağdaş şehircilik anlayışına uymadığı gibi, şehirlerimizin çok kısa sürede kasabalaşmasına yol açmaktadır.

Şehirlerimizin kasabalaşması deyince, eminim hepinizin aklından gecekondular geçti... Ülkemiz şehirciliğinin belli başlı sorunlarından biri olan, gecekondulaşma!

Gecekondular

Liberal Demokrat Parti şehirlerdeki tüm gecekonduların, önceden verilen resmi tapular dahil, iptal edilmesi gerektiğine inanmaktadır. Neden?

Bizce gecekondular yapan insana tapu vermek, devlet bankasını soyan hırsıza banka cüzdanı vermekle eş anlamlıdır. Demokratik hukuk devletinden söz ediyorsak, kamu malını gasp eden birey değil ödüllendirilmek, ağır biçimde cezalandırılmalıdır.

Liberal Demokrat Parti, muhtemel tüm tepkilere rağmen, böylesi bir gelişmenin durdurulması ve geri çevrilmesi gerektiğini savunmaktadır.

İcraat değil, Yönetim

Yerel yönetimi ekonomik rasyonele indirgemenin bir diğer yolu da, belediyelerin doğrudan hiçbir hizmeti üstlenmemeleridir. Belediyeler de tıpkı devlet gibi, "yönetimden" sorumlu olacaklardır; "icra"dan değil. Nasıl?

Liberal Demokrat Parti tüm şehir hizmetlerinin öze; sektör kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesini öngörmektedir. Bu hizmetlere hastahane, okul, çöp, ulaşım, su, elektrik ve hatta, denetim dahildir.

Bu durum, ana kent ile ilçe belediyeleri arasında bugün yaşanan sorunları da ortadan kaldıracaktır.

Sosyal ve Kültürel Yaşam

Yukarıda da değindiğim üzere, birey şehre öncelikle ekonomik çıkarı nedeniyle gelir.

Şehirde belirli bir ekonomik güce kavuşan birey, doğaldır ki, kısa süre içinde sosyal ve kültürel yaşamını zenginleştirecek imkânlar da arayacak, talep edecektir.

Şehir, bireyin bu ihtiyaçlarını da karşılamak zorunda; sosyal yaşamı zenginleştirecek tüm sanat ve kültür hizmetlerini bireye hakkıyla sunmak durumundadır

Malûm, Liberal Demokrat Parti devletin kültür ve sanat faaliyetlerinin içinde olmasını reddeder. Sanat ve kültür insanının devlet ya da yerel yönetim tarafından maaşla bağlanması, onun sanatçı kişiliğine hakarettir; onun bağımsızlığından kaynaklanacak olan yaratıcılığını yani, sanatsal yönünü yok edecektir.

Peki, sanat ve kültür faaliyetleri nasıl yürütülecek? Gerekli parasal kaynak nasıl sağlanacak?

Biz, doğrudan para vermek yerine, sanat ve kültür faaliyetlerinin yeşerebileceği ortamı yaratmaktan yanayız. Yani, çiçeğin gelişmesi için, ona kol kanat germekten çok, o çiçeğin sağlıklı gelişmesi için, onu gübre ile, su ile beslemekten yanayız.

Gerek devletin, gerekse yerel yönetimlerin şehirde kültür ve sanat faaliyetlerini teşvik etmesi, asli sorumlulukları arasındadır. Bu teşvik, tüm sanat ve kültür faaliyetlerinin vergiden muaf tutulması yoluyla sağlanacaktır.

Örneğin, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütüldüğü tiyatro, sergi alanı, sinema vb. Öte yandan, böylesi bir "gasp" ve bu gaspa göz yumulması, şehirlerimizi giderek kasaba hatta, köy haline getirmektedir.

Nitekim, bugün karşı karşıya kaldığımız su sorunu, yol sorunu, trafik sorunu, toplu taşıma vb sorununun kaynağında büyük ölçüde öngörülemeyen büyük bir nüfusun şehre akması yatmaktadır.

Gaspa "göz yumulması" dedim: Göz yummakla da kalmayıp, adeta teşvik ediyoruz bu oluşumu, gecekondu afları ile, tapu dağıtımlarıyla!

Böylesi bir uygulama, çağdaş şehircilik anlayışıyla katiyen bağdaşmamaktadır ve kamu bankasını soyana, törenle banka cüzdanı vermeye benzer. Yapılan aynen budur!!

Tabii, bu da bizi dönüp, dolaşım siyasi iktidarların, en iyimser tanımlama ile, "zaafına" getiriyor. Bu bölgelerden oy alabilmenin en kolay yolu bu çünkü.

Gecekondu affi çıkarmak, bununla da yetinmeyip, törenlerle tapu dağıtmak! Neyin pahasına? 60 milyonun hakkını, hukukunu hiçe saymak ve şehirlerde gecekondulaşmayı bırakın önlemeyi, teşvik etmek pahasına! Anarşi pahasına!

Soru : Ben de bunu söylemek istemişim. Demek ki siyasi partilerin o oya ihtiyaçları var! Siyasilerimiz böyle davrandıkları sürece, gecekondulaşmayı önlemek mümkün değil.

Tibuk : Oya ihtiyaçtan mı, siyasi Çaresizlikten mi söylemek zor ama, gecekondulaşmayı bizlerin hakları ve hukuku üzerinden teşvik ettikleri bir gerçek. Peşkeş çektikleri kendi malları değil, bizim malımız, kamu malı çünkü.

Şehirlerimizdeki gecekondu olayı baştan bir yanlışla başladı ve ANAP hükümetleri de maalesef, bu yanlışın üzerine, tabir yerindeyse, tüy dikti I

Rahmetli Özal açık açık itiraf etti: "Ben yeni bir partiyim" dedi ve partileşmek için bu oluşumu kullandı. Verdiğini de devlet kesesinden verdi, hazinenin arazilerini verdi. Bence bu, rahmetli Özal'ın yaptığı en büyük yanlışlardan biridir.

Diğerleri de, sonradan gelenler de aynı tutum içinde oldular. Belirli bir siyasi popülizm içinde, daha da ileri giderek, halka bedava ekmek, su bile dağıttılar İstanbul'da.

Şehrin hizmetleri ucuz olmamalı, bedava hiç olmamalı. SHP belediyelerinin İstanbul'da, dünyanın önde gelen megapolü İstanbul'da bedava ekmek, su dağıtmaları inanılır gibi bir tutum değildir. Bu ayrı bir konu. Gecekondu konusuna dönersek:

Hatırlarsınız, tapu dağıtım törenlerini: Millet dizilmiş. Başbakan adamı çağırıyor, yanaklarından öpüyor ve kırmızı kurdeleye sarılmış tapuyu bizzat veriyor!

Biraz önce de değindim; bir an için aynı törenin devlet bankasını soyan adam için yapıldığını düşünün. Başbakan çağırıyor, yanaklarından öpüyor ve bir banka cüzdanı veriyor kendi elleriyle.

Hiç gülmeyin, olay budur! Sen kamu malını gasp ediyorsun ve devletin en üst düzeydeki yetkilileri, seni taltif ediyorlar. Sokak satıcılarından, gecekondualara kadar şehir rantını bir avuç insana peşkeş çekerek, soyguna izin veriyorlar aslında; dahası, alet oluyorlar.

Böylesi tutumlar, Türk şehirciliğinin yüz karasıdır. Bunlar, şehir rantının bedavadan dağıtım demektir, birtakım insanlara peşkeş çekilmesi demektir... ve tabii, şehirlerin köhneleştirilmesi demektir. Durdurulması gerekir.

Liberal Demokrat Parti, gecekondu tapularının hepsinin iptalini öngörmektedir. Dahası, imar vermemeyi, su, yol götürmemeyi ve "illâllah" dedirterek, adamı caydırmayı öngörmektedir. Madem o öyle yapıyor, sen de böyle yapacak; kanunsuzluğa, zorbalığa teslim olmayacaksın.

Politikacı dürüst olmalı; görüşlerinin, önerilerinin mücadelesini vermeyi bilmelidir. Başka türlü politika yapmaya talip değiliz.

Böylesi bir tutumun halktan çok büyük tepki alacağını da zannetmeyin. Ben halka doğrunun, hakkaniyetin iyi anlatılması halinde, halktan tepki geleceğine inanmıyorum.

Soru : Bence tepki büyük olacaktır Besim Bey. Baksanıza, siz kendiniz söylüyorsunuz Özal'ın partileşmek için bu yola gittiğini ve bunu açıkça ifade ettiğini. Kusura bakmayın ama, halkın doğruya, hakkaniyetli olana prim vereceğini düşünmeniz de bana büyük saflık gibi geliyor.

Tibuk : Hayır, hiç değil. Ben siyasi partilerin, iktidarların daha uzun süre bu şekilde oy toplayabileceklerine katiben inanmıyorum. Size tipik bir örnek vereyim:

ANAP döneminin Anakent Belediye Başkanı Burhan Özfatura İzmir'de bir yerde çok ucuz konutlar yapmış, çok başarılı bir uygulama ile. Bir site bu, dar gelirliler için. Biliyor musunuz ki, 1989 yerel seçimlerinde en az oyu o siteden almış!

Yeri gelmişken, Liberal Demokrat Parti'nin size yine çok radikal gelecek bir diğer önerisini söyleyeyim. Biz gecekondulaşmayı durdurmanın tek yolunun, gecekondularda oturan vatandaşlarımızın oy hakkının, geçici süre ile, ellerinden alınması olduğunu düşünüyoruz.

Soru :Gecekondularda oturan, yaşayan insanların oy haklarını ellerinden almak da hukuki ya da adil bir davranış değil. "Liberal" bir parti olarak çok üstünde durduğunuz, sürekli vurguladığınız, parti programınızda yer verdiğiniz "insan hakları ve özgürlükleri"ne aykırı değil mi bu tutumunuz?

Tibuk : Liberalizm deyince, öncelikle bir demokratik hukuk devletinden söz ettiğimiz unutulmamalıdır. Liberal doktrinin temel aldığı "insan hak ve özgürlükleri" anarşiye de, siyasi istismara da kapalıdır.

Biz kamu malı gaspının ciddi bir suç teşkil ettiğine inanıyoruz. Bunun tersini düşünmek mümkün mü? Bunun insan hak ve özgürlükleri ile ne ilgisi olabilir? Bu anarşidir.

Öte yandan, bu oluşumun teşvik edilmesini de, üstelik, devleti yönetmeye aday siyasi partiler tarafından teşvik edilmesini de hukuka, adalete aykırı buluyoruz. Bunun da tersini düşünmek mümkün değildir.

Bu insanlar ihtiyaçtan, çaresizlikten geliyorlar şehirlere ve gecekondulara yerleşiyorlar diye düşünebilirsiniz. O zaman ihtiyaçtan, çaresizlikten soygun yapan, hırsızlık yapanlara da anlayış göstermeniz gerekir, öyle değil mi?

Diyeceğim şu: Hadi bu insanları cezaevine koymuyoruz, koyamıyoruz çünkü, ülkeyi yöneten ya da yönetmeye aday olan siyasiler de bu oluşumu teşvik etmişler; o zaman hiç olmazsa bu insanların oy haklarını geçici süre ile ellerinden alarak, hem siyasi istismara alet olmaktan çıkaralım, hem de 60 milyon insanın hakkını yememiş olalım.

Nasıl ki, suçu ne olursa olsun, cezaevindeki bireyin oy kullanma hakkı yoksa; gecekonduda oturanın da oy hakkı geçici süre ile elinden alınabilir diye düşünüyoruz.... bırakın yol, su, elektrik vs götürmeyi.

Zaten, götürülemiyor da. Örneğin, İstanbul'da artık hiç kimseye bu hizmetler yeterince ya da çağdaş şehircilik anlayışı içinde verilemez oldu.

Tabii, tek neden de gecekondular değil.

Gecekondularda yaşayan vatandaşlarımızı (geçici süre ile) oy hakkından mahrum etmenin bir avantajı da, politikacıların bu stresten kurtularak, daha rahat ve daha sağduyulu hareket etmelerine yol açması olacaktır!

Bu görüş size ters gelebilir ama, gerçekçidir. Biz gerçekçi olmak gerekir diye düşünüyoruz.

Soru : Besim Bey, büyük şehirlerimizin kasabalaşmasının tek nedeninin gecekondular olmadığını siz de kabul ediyorsunuz. Bu konuyu biraz açalım mı?

Tibuk : Tek neden değil ama, çok önemli bir neden çünkü, gecekonduya geçit verdiğiniz zaman ne oluyor? Son derece değerli arazi parçalarının şehir için muhtemel rantını, getirisini kişilere peşkeş çekmiş oluyorsunuz.

Hepimiz, her gün şahit oluyoruz gecekondular bölgesi dediğimiz yerlerde yükselen 10'ar, 20'ser katlı apartmanlara, iş hanlarına!

Buraların sahipleri böylesi bir değere çalışarak, emek sarf ederek mi sahip oluyorlar? Hayır.

Geldikleri yörelerde sahibi buldukları aynı büyüklükte araziler üzerine, böylesi binalar çıkıp, aynı değeri elde edebiliyorlar mı? Hayır!

Demek ki, şehirlerdeki o arazi parçalarına değerini veren, o arazi parçalarını değerli kılan, yine şehirlerdir yani, o arazi parçalarının "şehirlerde" olmasıdır: Dolayısıyla, yaratılan değer "sahibi" şehir olmalıdır, öyle değil mi? Hadi sahibi olamadı, hiç olmazsa o değere "ortak" olmak durumundadır şehir.

Bu böyle olamadığı sürece, şehir, şehir olma vasfını koruyamaz çünkü, şehrin, şehir olabilmesi için, parasal kaynağa ihtiyacı vardır. Yukarıda da değindim, şehrin başlıca parasal kaynağı da, gayrimenkul rantlarıdır.

Soru : Liberal Demokrat Parti olarak her alanda özelleştirmeyi savunurken, gayri menkulde kamulaştırmayı mı savunuyorsunuz yoksa?

Tibuk : Hiç şüpheleniz olmasın ki, öyle! Tabii, bunun çok net bir mantığı, ekonomik olduğu kadar, siyasal ve sosyal rasyoneli var.

Kamulaştırma yani, şehirlerdeki gayri menkullerin belediyelerin sahipliğine / ortaklığına devredilmesi, parasal kaynak sorununu çok büyük ölçüde çözümlendiği gibi, belediyeleri merkezi yönetime tâbi olmaktan çıkararak, özerk kılmaktadır.

Malûm, mahalli idarelerin demokrasi kültürünün gelişmesine katkıları büyüktür. Mahalli idareler, demokratik katılımın artması, toplumsal uzlaşmanın sağlanmasında önemli rol oynaya gelmişlerdir dünyanın pek çok ileri ülkesinde.

Merkezi yönetimden önemli ölçüde bağımsız ve tabii, seçimle gelmiş belediyelerin karar ve uygulamaları, bireyin yaşam şartlarını kısa sürede ve doğrudan etkiler niteliktedir.

Hâl böyle olunca, mahalli idareler seçmenleri tarafından çok etkin biçimde denetlenecek yani, siyasi katılım artacak; siyasi sorumluluk taşıyan yöneticiler ise, tekrar seçilebilmek için, mensup oldukları siyasi partiye değil, seçmene hizmet sorumluluğunu doğrudan hissedeceklerdir. Bu da, doğal olarak, hizmet kalitesinin yükselmesi anlamına gelir.

Soru : Kamulaştırmanın ekonomik mantığı var dediniz, açar mısınız?

Tibuk : Yukarıda değindiğim konuyu izninizle biraz daha açmak istiyorum. Sonra da sorunuzu yanıtlayacağım.

Şehir için parasal kaynak gibi yaşamsal bir ihtiyacın karşılanmasını merkezi yönetime yani, siyasi iktidarlara teslim ettiğiniz vakit, 'yerel parlamentolar' dediğimiz belediyelerin söz konusu şehir halkının oylarıyla seçilmiş olmasının hiçbir önemi ve kıymeti kalmıyor. Neden?

Hepimizin çok yakından şahit olduğu üzere, eğer şehre seçilen yönetici (belediye başkanı) iktidar partisi adayı değil ise, kendisine her türlü zorluk çıkarılıyor. çıkarılmıyor olsa bile, şehrin yöneticisine (belediye başkanına) olası beceriksizliği için, bu durum bir bahane teşkil edebiliyor. Hesap soramaz oluyorsunuz.

Belediyelerin parasal ihtiyaçlarının merkezi yönetim tarafından karşılanması, şehirde yaşayanların şehri "sahiplenmeleri"ne de engel oluyor.

Tuhaf bir biçimde, merkezi yönetimden gelen paraların da bizim paralarımız olduğunu idrak etmiyoruz çünkü, doğrudan cebimizden çıkmıyor!

Merkezi yönetim tarafından bizlerden vergilendirme vb yöntemlerle, dolaylı biçimde toplanan kaynakların ne kadarının, nasıl, neden, kime dağıtıldığını denetleme gücüne sahip değiliz. ` Genellikle bu dağıtımın hiçbir rasyonelitesinin bulunmadığına şahit oluyoruz, öyle değil mi?

Örneğin, seçim dönemi ise, siyasi iktidar bu kaynağı bizim şehrimize değil de, oy almak istediği bir diğer şehre, yöreye, bölgeye yönlendirebiliyor! Yani, bir kere daha siyasi istismara alet oluyoruz.

Dahası, seçilen mahalli idare kadroları, merkezi yönetimden aldıkları parasal kaynakları, parti içinde yükselebilmek veya merkeze seçilebilmek amacıyla da kullanabiliyor ki, bu da en temel "siyasal kirlenme" sorunlarından biri olarak bugün de gündemimizde!

Tabii, çok somut bir diğer neden de, merkezi yönetimin ayırabileceği hiçbir kaynağın, örneğin, İstanbul gibi bir "megapol" ün ihtiyaçlarına cevap veremeyeceği gerçeğidir.

Soru : Peki, belediye başkanını siyasi kimliğinden arındıran bir uygulama düşünülemez mi?

Tibuk : Hayır, bence düşünülemez çünkü, belediye başkanını siyasi kimliğinden arındırırsanız, rekabeti ortadan kaldırmış olursunuz, yarılıştan vaz geçirirsiniz. Formasız futbol takımı olamayacağı gibi, siyasi kimliksiz belediye yönetimi de olmaz.

Yerel yönetimin bir siyasi parti mensubiyeti olmasının bir diğer avantajı daha var:

Seçmen kişilerden ziyade, siyasi partileri değerlendirme alışkanlığındadır. Düşünün ki, binlerce belediye başkan adayı var. Hepsini tanımak çok zor. Ama, aday bir partinin mensubu olunca, o partinin genel anlamda başarısı ya da başarısızlığı ile de özdeşleşiyor.

Aynı takım oyunu gibi. Takım galip gelince, bütün takım oyuncuları prim alıyor. Bu bugün için böyle. Halkın kafasını karıştırmamak ama, bir yandan da halkı bilinçlendirmek lâzım, yönetici adaylarını da tanımak yönünde.

Soru Ben tekrar kamulaştırma konusuna dönmek istiyorum Besim Bey. Konuyu lütfen açar mısınız?

Tibuk : Kentlerin parasal ihtiyaçlarının merkezi yönetim tarafından karşılanmasına karşı olmamızın temel nedenlerini sıraladım. Gelelim kent için parasal kaynağı nereden, nasıl yaratacağımıza.

Kamulaştırma, kaynak yaratma yöntemlerinden sadece biri ve aslında, biraz daha uzun vadeli olanı. Sizin de ifade ettiğiniz gibi, her alanda özelleştirmeyi savunurken, burada kamulaştırmadan söz etmemiz ters gelebilir ama, işin mantığı şu:

Yukarıda da pek çok kez ifade ettim, şehirde araziye değerini veren, yine şehirdir. Hep şu örneğin veririm daha kolay anlatabilmek için:

Diyelim benim babam ile sizin babanız bundan 30, 40 yıl önce aynı büyüklükte iki arazi satın aldılar; benimki İstanbul'da, sizinki Konya'da satın aldı ve aşağı, yukarı da aynı paraları ödediler.

Gel zaman, git zaman ne oldu? İstanbul'daki arazi, Konya'dakinin en az yirmi katı değer kazandı ve ben durduk yerde trilyoner oldum. Bu duruma benim katkım nedir? Hiç. Emek mi sarf ettim, sermaye mi koydum, risk mi aldım? Ne yaptım? Hiç!

Peki, nereden kaynaklandı bu müthiş rant İstanbul şehrinde kaynaklandı tabii. Arazinin İstanbul'da olmasından kaynaklandı. Yukarıda da ifade ettiğim gibi, tarlayı büyük bir rant haline getiren şehirdir.

Dolayısıyla, kent yönetimi kentteki gayri menkulleri kamulaştırarak ya da, gerçekçi biçimde vergilendirerek, kent rantının tekrar yerel yönetim hizmetlerine akmasını, yansımaları sağlamakla yükümlüdür.

Kamulaştırmaya özellikle ve öncelikle yeni imar durumlarında uygulanabilecek bir yöntem olarak başvurulabileceği görüşündeyiz

Yerel yönetimler için nihai hedef, kentlerde özel mülkiyeti kaldırmak olmalıdır inancındayız. Dahası, özel mülkiyete yol açmamak için, mücavir alanlar gelişmeden, kamulaştırılmalıdır diyoruz.

Belediye, örneğin, kamulaştırarak iskâna açacağı arazileri "land development" şirketleri ile anlaşarak, proje bazında developmana verebilir; % 50- % 50 gibi bir mülkiyet anlaşması yaparak. Bu yüzdeler doğal olarak, arazinin değerine göre değişecektir.

İstanbul'un en pahalı merkezlerinden birisindeki arsası üzerine iş hanı, alışveriş merkezi (meselâ, Ak Merkez!) yapmak isteyen mülk sahibi ya, böyle bir merkezin değerinin yarısını vergi olarak yerel yönetime ödemeli; ya da, yerel yönetim imar izni verirken, bu değer yarısına kamulaştırma yoluyla sahip olabilmelidir.

Bu uygulamalar tıpkı arsanızı apartman inşası için kat karşılığı müteahhide vermenize benzer. Bugün Emlâk Bankası da aynı yöntemle iş yapmaktadır.

Soru : Peki, halen özel mülkiyet kapsamında olan gayri menkuller ne olacak?

Tibuk : Özel mülkiyet kapsamındaki mevcut alanlar "lease" e çevrilmeli ya da, biraz evvel ifade ettiğim gibi, gerçekçi biçimde vergilendirilmelidir.

Şehirciliğin gelişebilmesi için kent rantının yerel yönetime akması muhakkak sağlanmalıdır. Tekrar ediyorum, şehirde en büyük rant, gayri menkuldedir

Liberal Demokrat Parti olarak biz, şehrin nimetlerinden, hizmetlerinden ve değerinden mülk sahiplerinin yararlanmasını; külfetini ise, parasızlıktan kıvranan belediyelerin çekmesini haksızlık, adaletsizlik olarak değerlendiriyoruz.

Soru : Siz Emlâk Bankası deyince, aklıma geldi. Toplu konut konusundaki görüşleriniz nedir? Örneğin, gecekonduda yaşayan vatandaşlarımızı bir dönem rahmetli Kahveci'nin önerdiği şekilde toplu konutlarda iskân etmek mümkün mü?

Tibuk : Biz, kentlerdeki toplu konut projelerine tamamen karşıyız. Bu bağlamda, Emlâk Bankası'nın İstanbul'da inşa ede geldiği toplu konutlara da, çağdaş şehircilik anlayışına tamamen ters düştüğü için, karşıyız.

Emlâk Bankası'nın yaptığı toplu konutların, toplu konut vasfı da kalmadı zaten! Baksanıza, açık artırma ile milyarlara gidiyor bu daireler. Böyle toplu konut olur mu?

Gecekondularda yaşayan insanlarımızın toplu konutlarda iskân edilmesine gelince:

Rahmetli Kahveci'nin birçok, o dönem için, yeni fikrinden biri de buydu. Biz daha da ileri giderek, toplu konutların şehirden çıkarılmasını öneriyoruz

Gecekondularda yaşayan insanlarımız ise, örneğin, ana kent olmayan başka şehirlerimizde inşa edilecek toplu konutlarda iskân edilerek, mağduriyetten kurtarılabilir, tabii.

Soru : Besim Bey, vergilendirmeden de çok söz ettiniz. Bunun Türkiye'de büyük bir siyasi hata olduğunu herhalde siz de biliyorsunuz. Üstelik, sizin de ifade ettiğiniz gibi, gayrimenkul en kolay ve büyük oranda vergi kaçırıldığını bildiğimiz bir alan.

Vergilendirmeyi nasıl temin edeceksiniz?

Tibuk : Dünyanın tüm ileri ülkelerinde ve büyük şehirlerinde belediyelerin temel parasal kaynağı, gayrimenkul vergileridir. Bir de tabii, biraz önce de sözünü ettiğim, şehre has tüketim vergileri.

Bir diğer ifade ile, şehre yapılacak yatırımları önemli ölçüde o şehirdeki mülk sahipleri ile, o şehrin sunduğu hizmetlerden yararlananlar karşılamak durumundadır.

Evet, gayrimenkul en kolay vergilendirilebilecek meta olmasına rağmen, en kolay ve en büyük oranlarda vergi kaçırılan alandır Türkiye'de. Ama, bu böylece devam edecek diye bir şey yok. Bu kaçığı önlemenin de yolları var şüphesiz.

Gayrimenkul en kolay vergilendirilebilir metadır. İngilizce tabiri ile, gayrimenkul "sitting duck" (oturan ördek) 'tir. Durduğu yerde, duruyor öyle değil mi? Oysa, mal alıp satan herhangi bir ticari işletmede öyle mi? Aldım, sattım. Nasıl kontrol edeceksin ki, vergilendir?

Bu durumu tersine döndürmeyi yani, özellikle büyük şehirlerdeki gayri menkulü ağır biçimde vergilendirmeyi öngörüyoruz. Bu şekilde yaratılan kaynak, tekrar şehre yansıyacağı için, orta vadede söz konusu gayri menkuller daha da değer kazanacaktır şüphesiz.

Özetle, şöyle düşünüyoruz.

Şehir değerli ve pahalı bir yerdir. Şehrin sahibi belediyedir. Belediye gayrimenkul vergisi ve şehre özel tüketim vergileri dışında, herhangi başka bir vergi almaz. Tüm geliri de budur belediyenin.

Soru : Şehre has tüketim vergilerinden kastınız nedir?

Tibuk : Örneğin, benzin, sigara vs İstanbul gibi bir megapolde farklı ve tabii, ekstra şehir vergisi nedeniyle, daha yüksek fiyattan satılacak. Dünyanın tüm büyük şehirlerinde de bu böyledir.

Ancak, bu tip vergiler dolaylı olduğu için, tahsilatı zor vergi türleridir. En kolay tahsil edilebilecek olan, yine gayrimenkul vergisidir.

Programımızı okudunuzsa görmüş olmalısınız ki, Liberal Demokrat Parti olarak biz vergiyi, her türlü vergiyi bir teşvik ya da cezalandırma aracı olarak görüyor ve değerlendiriyoruz. Tekrar şehre dönersek, örneğin şehirde toplu taşımacılık hizmetlerini vergiden muaf tutmayı öngörüyoruz.

Vergilendirmede bir diğer prensip de şu olmalıdır inancındayız: Tahsil edemeyeceğin vergiyi koymayacaksınız! Diyorum ya, gerçekçi olmak zorundasınız.

Soru : Çöp, kanalizasyon, su vb şehre özgü tüketim vergileri arasına mı giriyor?

Tibuk : Hayır çünkü, bu hizmetlerin tümünü özelleştirmeyi öngörüyoruz. Bu hizmetleri belediye görmeyecek.

Meselâ, Osmanlı döneminde Tünel dahil, elektrik, su (Terkos), hepsi özel şirketler eliyle sunulan hizmetlerdi. Biz zaman içinde bu kuruluşları devletleştirmemiş olsaydık, bu şirketler bugün dev şirketlerdi. Hissedarları Türk olacaktı, yöneticileri Türk olacaktı, sahipleri Türk olacaktı.

Vergilendirmenin siyasi hata olduğuna gelince; bugün için belki haklısınız ama, ben halkımızın iyi anlatılırsa, anlayacağına inanıyorum hatta, destekleyeceğine inanıyorum. Şöyle ki:

Gayrimenkul vergilerinin önemli ölçüde arttırılması başlangıçta mülk sahiplerine ağır gelebilir ve gelecektir de. Ancak, biraz önce de ifade ettiğim gibi, bu yolla elde edilen gelir yatırım olarak tekrar şehre akıtılacağı için, şehrin değeri daha da artacak ve dolayısıyla, orta ve uzun vadede bu insanlar daha da kârlı çıkacaklardır.

Dahası, şehirde gayri menkule konulan vergi hakkaniyetli biçimde de dağılacaktır. Nasıl?

Örneğin, yüksek vergi ödeyen mülk sahibi, mülkünü daha pahalıya kiraya verecek ya da bu mülkte sunduğu hizmeti, malı daha pahalıya satacaktır. Bu durum şehrin pahalılaşması; ekonomik olarak ise, şehrin "değerini bulması" anlamına gelir.

Şehirlerde sunulan hiçbir hizmet/mal ucuz olamaz; bedava, hiç olamaz! Unutmayın ki, fiyat, arz ve talebe göre olur; maliyetle alâkası yoktur. Bu temel gerçek, şehir yönetimi için de söz konusudur. Neden? Çünkü, şehre talep yüksektir.

Soru : Besim Bey, biz İstanbullular zaten pahalılıktan bittik. Siz bir de bu durumun teammüdi olması gerektiğini savunuyorsunuz! Desenize, bizler için İstanbul'da yaşamak hayal olacak iktidara gelmeniz halinde!

Tibuk : Biz burada öngördüğümüz bütünlüklü bir sistemin sadece bir cephesini konuşuyor, tartışıyoruz; belediyeleri. Burada ifade bulan görüş ve önerilerimizi bugünkü çarpık sistem içinde değerlendirmeniz halinde, kaygılarınızda haklısınız. Benim dikkatimi çeken, insanlarımızın başka türüsünün olabileceğini dahi düşünememeleri!

Liberal Demokrat Parti'nin programını ve özellikle ekonomi politikalarını inceleyecek olursanız, ne kadar akılcı ve farklı bir sistemden söz ettiğimizi göreceksiniz; kaygılanmak bir yana, ferahlayacaksınız!

Burada konu dışına çıkarak, bu politikalara girmek istemiyorum ama, sizden ricam programı incelemeniz ve olayın bütünü görmemiz.

İnancım o ki, Türkiye önünde sonunda önerdiğimiz liberal sistemi benimseyecek ve oturtacaktır. Bizim amacımız bu süreci hızlandırmak; halkımızın daha fazla ıstırap çekmesini önleyebilmektir.

Lütfen şartlanmışlıktan kurtulalım artık ve alternatifleri irdeleyelim. Değişimi başka türlü gerçekleştirmemiz mümkün değil.

Evet, şehirler pahalı merkezler olacaktır ve şunu da bir daha belirtiyim ki, bir belediye başkanının görevi kenti daha ucuz bir merkez haline getirmek değildir. Zira, bunu yapması halinde, orada, o mevkide bulunmuş nedenine ters düşer ve işlev veremez!

Soru : Ben katiyen anlamıyorum, şehir neden pahalı bir merkez haline gelmek "zorunda"

Tibuk : Simdi bakın, şehir hizmetlerinin ekonomik rasyoneli, hizmetlerin çok kaliteli olması ile doğru orantılıdır çünkü, şehirler insanların en yoğun olduğu, talebi yüksek olan yerlerdir.

Bir yatırımdan ne kadar çok insan yararlanıyorsa, o yatırım o kadar hızla kendisini geri öder. Hâl böyle olunca, şehirlerdeki yatırımların son derece kaliteli olması lâzım. Granit kaldırımlar, geniş caddeler, pırıl pırıl bakımlı parklar, mükemmel bir kanalizasyon ve su şebekesi vs.

Diyelim 10 milyar harcadınız ve bir sokağı şu ya da bu şekilde güzelleştirdiniz ama, oradan günde sadece 10, 15 kişi geçiyor. Bunun hiçbir ekonomik rasyoneli yoktur. Bunu yapacağınıza, aynı parayı günde üzerinden 1000, 1500 kişi geçen sokağa yapmış olsanız, yüz katı daha faydalı bir iş yapmış olurduunuz.

Şehrin giderek daha kaliteli bir yer haline gelmesi, o şehrin "değerini" artıracaktır çünkü, talep daha da artacaktır. Talebin artması, hizmetin daha da kaliteli olmasına yol açacak ve bu böylece devam edecektir

Bu durumda, her şehrin "değeri" bir diğerinden farklı olacaktır, öyle değil mi? Bu da demektir ki, her şehrin "fiyatı" bir diğerininkinden farklı olabilecektir. Örneğin, İstanbul'da her şey pahalı iken, İzmir'de daha ucuz, Aydın'da daha da ucuz olabilecektir.

Hep söylüyorum: Fiyat arz ve talebe göre oluşur. Maliyetle alâkası yoktur. Bu çok temel bir ekonomi gerçeği ve şehirler için de geçerli. Müdahale etmeye kalkmayacak; şehir daha ucuz bir merkez haline getirmeye kalkmayacak, bedava ekmek, su dağıtmaya kalkmayacaksınız!

Örneğin, İzmir pahalılaşmışsa, pahalılaşmış olacaktır. Şehrin kendi içinde bir dinamizmi, bir ekonomisi vardır; hiçbir şekilde müdahale edilmemesi gerekir.

Soru : Peki, yerel yönetim, belediye burada nasıl etkin olacak?

Tibuk : Emlâk ya da gayrimenkul vergileriyle etkin olacak tabii. Gayrimenkul vergisi olarak yüksek bir yüzde konulacak. Şehir değerliyse, gayrimenkul de değerli olacağından ve dolayısıyla, vergi de yüksek tahakkuk edecek. Bilmem anlatabiliyor muyum?

Yüksek vergi aldığınız diyelim, bir emlâk, yüksek fiyatla kiralanacaktır. Böylece şehir pahalılaşacaktır. Örneğin, Gümüşsuyu'ndaki dükkânı kiracısı pahalıya kiralamışsa, 40.000 liradan aldığı domatesi, 50.000 liraya satamayacaktır çünkü, kurtarmaz. Çok daha yüksek fiyata satmak zorunda kalacaktır. Böylece ne olacak? Şehir pahalılaşacaktır.

Diyelim MİGROS kiraladığı yere büyük para ödüyor. Malını da ona göre daha pahalıya satmak zorundadır. Ha, ne yapabilir? İşletme içinde maliyetlerini düşürüp, müşterisine daha ucuz mal satabilir. Ne âlâ! Bu belediyeyi ilgilendirmez

Belediye bu ekonomi mantığı içinde hareket etmek; fiyatlara vs. karışmamak durumundadır. Bu anlayış makro ekonomimiz için de geçerli, biliyorsunuz. Müdahaleci olmayacaksınız. Piyasa kendisini en sağlıklı biçimde ayarlar.

Soru : Bizler İstanbul'da yaşadığımızı göre, ben bu şehri ilgilendiren bir soru soracağımı. Malûm, İstanbul yalıları ile ünlü. Bu yalıların sahipleri çoğu kez eski aileler ve yalının sahibi olmakla birlikte, maddi imkânları sınırlı. Bu gibi insanlar öngördüğünüz yüksek emlak vergilerini nasıl ödeyecekler? Ödeyememeleri halinde, yalılar el değiştirecek ve kültürel doku kısa sürede yok olacak!

Tibuk : Evet, bu konu çok uzun yıllar içlendi özellikle sol basında, öyle değil mi? Yalı sahibi mülkünün vergisini ödeyemiyorsa, yalısını bir şekilde halka açacak ki, vergi teşviğinden yararlansın. Bu durum, örneğin İstanbul'da deniz gören tüm gayri menkuller için geçerli.

Daha önce de ifade ettiğim gibi, biz kentlerde sosyal ve kültürel amaçla kullanılan, halkın kullanımına açık gayri menkullerin çok daha küçük oranlarda vergilendirilmesini öngörüyoruz.

Dedim ya, bizim için vergi bir teşvik ya da cezalandırma aracıdır.

Örneğin, İstanbul'da yaşayanların denizle ilişkisini artırmak, onları sanat ve kültür faaliyetlerinden en geniş ölçüde yararlandırmak gibi bir makro politikayı benimsediğimize göre, bu

ortamı sağlayacak yapılaşmaya ya, vergi muafiyeti getiriyoruz ya da, düşük oranlarda vergilendiriyoruz.

Örneğin, deriz kıyısında veya değil, manzaralı bir gayrimenkul kamuya açık değilse, yüksek oranda vergilendirilecek; kamuya açıksa, çok daha düşük oranda vergilendirilecektir

Yalılara ve sizin kaygınıza dönersek, yalısını şu ya da bu şekilde halka açmak istemeyen mülk sahibi, yüksek gayrimenkul vergisi ödeyecektir. Ödeyemiyorsa, satacağı yalısını, yalı el değiştirecektir ki, bu da kültürel dokunun yok olması anlamına gelmez katien.

Soru : Türkiye'de paranın el değiştirmekte olduğu bir gerçek. Bu yalıları satın alabilecek maddi güce sahip kişiler genellikle sonradan görme kişiler. Bu beni çok kaygılandırıyor desem, yalan olmaz.

Tibuk : Bu kaygı tüm gelişen ülkelerde var. Örneğin, Teksaslı petrol milyarderlerinin "east coast" da mülk sahibi olmaları, büyük tedirginlik yaratmıştı, kültürel anlamda daha "rafine" kişilerde.

Sorarım size, bu yalılarda oturan herkes çok mu "rafine" kültürel bağlamda? Bu bir. İkincisi, gerçekçi olalım, zenginlerin en büyük kompleksi, farklılaşmaktır. Nasıl?

Paran var, yediğin, içtiğin, giydiğin herkesin belki biraz üstünde ama, nasıl farklılaşacaksın? &127;ok gösterişli bir yaşam tarzını benimseyerek, zaman içinde kültürel birikim oluşturarak.

Zengin insan, araba, yalı vs derken, bu "farklılaşma kompleksi" nin fiyatını ödüyor bir şekilde! Büyük ücret ödüyor. İşte o büyük ücreti vergilendireceksin.

Fakir edebiyatı yapıp, adam zengin diye, farklılaşmak istiyor diye, kızmayacaksın. Hepimizin zaafı var, öyle değil mi. Kızmayacak ama, o zaaftan istifade etmeye çalışacaksın. Gerçekçi olan, yararlı olan, hakkaniyetli olan budur,

Soru : İyi bir belediye başkanının .arkasında, geçmişinde büyük organizasyonları başarılı bir şekilde yürütmüş olma deneyimi aranmalı dediniz. Oysa, bu kriter Türkiye'de pek dikkate alınmaz. Konuyu biraz açar mısınız?

Tibuk : Belediye başkanlığı söz konusu olunca, iyi siyasetçi olma vasfı, iyi yönetici olma vasfının önüne geçiyor genellikle. Hoş son yıllarda tek tük de olsa bu anlayışın kısmen aşıldığını görmüyor da değiliz.

İyi bir yönetici, her zaman iyi bir siyasi olmayabiliyor. Örneğin, prezantabl, konuşma yeteneği olan birisi olmayabiliyor. Aslında, her iyi yöneticinin konuşma yeteneğini geliştirmesi şarttır; bunun kursları bile var artık.

Şahsen ben zaman zaman demokratik prosedürlerin iyi yönetici seçmede bir handikap olduğunu düşünüyorum. Bu durumun üstesinden nasıl gelinebilir?

Seçilmek için güzel ya da sempatik bir fizik, güzel, etkileyici hitabet lâzım çünkü, seçmen derine inmez. Seçmen, genellikle, adayın sorunları nasıl çözümleneceğine, bu işin üstesinden gelip gelemeyeceğine pek bakmaz Hissidir önemli ölçüde.

Oysa, yerel yönetime seçtiğin başkan son derece karmaşık bir organizasyonun başına getiriyorsun. Dolayısıyla, belediye başkanının yöneticilikte başarısını ispat etmiş olması şart

Zaten bu nedenle konuşmamın başında yerel yönetim seçimlerinde, genel seçimlerden daha büyük sorumluluk düşer halka dedim. Neden?

Milletvekilleri yöneticilik yapmazlar. Onların görevi halkla, devlet mekanizması arasında köprü oluşturmaktır. Oysa, yerel yönetimlere seçilenler fiilen yönetici olarak görev yapmak durumundadırlar.

Halkımıza bunu yani, belediye başkanlığı seçiminin, milletvekili seçiminden çok farklı bir şey olduğunu iyi anlatmak lâzım. Siyasi partilerin de adaylarını öncelikle bu yönleri ile lanse etmeleri lâzım.

Liberal Demokrat Parti olarak biz önemli bir görevimizin de, halkımıza demokratik sorumluluklarını hatırlatmak, anlatmak olduğunu düşünüyoruz.

Politika iki yönlü bir olgudur. Politikacının bir sorumluluğu varsa, halkın da onunla eşit düzeyde "seçme" sorumluluğu vardır. Bakacak, izleyecek, düşünecek ve oyunu ondan sonra kullanacak!

Halkımıza, hele yerel yönetim seçimlerinde, çok daha duyarlı davranmasını öneriyorum.

Soru : Belediye başkan adayı hakkındaki "ranseymanı" halka siyasi parti verecek, dediniz. Halk nereden bilecek ya da nasıl tartacak, ölçecek bu ranseymanın doğruluğunu?

Tibuk : Tabii, önce adayın mensup olduğu siyasi parti verecek ranseymanı. Rakip partiler tersini iddia edecekler. Böylelikle, halka bir mesaj gidecek. Kitle iletişim organları da bu süreçte önemli rol oynayacaklar.

Malûm, kitle iletişim araçlarının çoğalmasa sonucu olarak, insanların beyinlerine giden yollar ve mesajlar da çoğaldı.

Eskiden örneğin, politikacılar köy köy dolaşmak zorundaydılar, halka mesajlarını iletebilmek için. Şimdi ise, televizyonda bir haftalık bir program yap; tüm Türkiye'ye, her istediğini anlatabilirsin. Dahası, yerel televizyonlar radyolar da gelişiyor.

Tüm bu gelişmeler tabii, son derece yararlı; halkın adayları yeterince izleyip, değerlendirebilmesi bakımından.

Soru : Besim Bey, haklısınız ama, bir de basın yayın tekelleri sorunu var. Bu tekeller belirli bir adaya ya da siyasi partiye angaje olabiliyorlar ve dolayısıyla, halkı hakkında bilgilendirme işlevi veremiyorlar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Tibuk : Basın-yayın tekellerini önemsemiyorum çünkü, bu tekeller dışında kalan irili ufaklı o kadar çok basın ve yayın organı daha var ki!

Bu kanallar tekellerin "tekel" olduğunu da halka anlatıyor, açık ediyorlar, daha dürüst olduklarını söylüyorlar: Bu kapışmayı bile son derece sağlıklı buluyorum.

Dolayısıyla, şahsi kanım, siyasilerin basın-yayın tekellerine rağmen halka erişmesinin çok kolaylaştığı yönündedir. Siyaset daha da şeffaflaşacaktır.

Kitle iletişiminin eriştiği düzey, çağımızı dünya tarihinin belli başlı dönüm noktalarından biri haline getirmiştir... İsa'nın doğuşu, İlkçağ, Ortaçağ vb gibi.

Yeri gelmişken, altını çizmek istediğim bir husus da şu: Kitle iletişiminin böylesi etkinlik kazandığı ortamda, kitle iletişim araçlarının içini dolduranlar ve tabii, sanatçılar büyük önem kazanmıştır. Ekranın ya da, kağıdın ya da mikrofonun nasıl kullanıldığı, teknolojik gelişme kadar hatta, daha önemlidir.

Soru : Genel bir değerlendirme yapacak olursanız, sizce basın ve yayın organları Türk kamuoyunu, tabir yerindeyse, yakalayabiliyor mu?

Tibuk : Bu sorunuza bugünkü konumuzun dışına çıkmadan cevap vereyim isterseniz. Ulusal basın-yayın organları bir ölçüde yakalayabiliyor, tabii. Ama, bu bağlamda daha önemli olan, yerel basın-yayın organlarıdır.

Türkiye'de, maalesef, yerel basın-yayın organlarındaki gelişme henüz yeterli düzeyde değil ama, olacaktır. Halkın yerel yaşama ve yerel yaşam sorunlarına ilgisi arttıkça, yerel basın-yayın organları da gelişecektir. Yine arz-talepten söz ediyorum.

Ben çok iyimserim bu konularda. Türk basın yayın sektörü beklentilerin çok üzerinde ve çok hızlı gelişti. Yerel basın-yayın organlarının da aynı şekilde gelişmesi kaçınılmazdır,

Yerel basın-yayın organlarının gelişmesi, yerel yönetimlerin şeffaflaşması; yönetime katılımın artması ve etkinleşmesi bakımından da büyük önem arz eder.

Soru : Siz şeffaflaşma dedikçe, ben belediyelerdeki yolsuzlukları ve rüşveti gündeme getirmek ister oldum... zaten, maşallah, gündemimizden hiç çıkmıyor. Besim Bey,

belediye başkanlarının ya da yerel yönetimde görev alanların yolsuzluk yapmalarını nasıl önlemeyi öngörüyorsunuz?

Tibuk : Konuşmamın başında da söyledim, kamunun eline para vermeyeceksiniz. Tabii, ben bunu sizin ifade ettiğinizi ima ederek söylememiştim ama, önerimiz o sorunu da çözümlüyor.

Yani, tıpkı devlet yönetiminde olduğu gibi, belediyeleri de "icra" eden değil, "yöneten" birimler haline getirdiğiniz zaman (ekonomik faaliyetlerini ortadan kaldırdığınız zaman) suiistimal imkânı da ortadan kalkıyor.

Açık konuşmak gerekirse, belediyelerde başkan olarak veya başka şekilde görev alma isteğini "suiistimal" imkânı motive ede gelmiş olabilir ama, ben bu anlayışın yaygın olduğunu düşünmek bile istemiyorum.

Bu konuda basın ve yayın organlarına yansıyan pek çok olayın da, önemli ölçüde, beceriksizlikten, bilinçsizlikten kaynaklandığını düşünüyor; öyle düşünmek istiyorum!

Soru : Pekiyi, Besim Bey; insan neden belediye başkanı olmak ister dersiniz?

Tibuk : Bakın, politika bir hırs meselesidir. İnsanlar yalnız maddiyat için politika yapmazlar. Bürokraside de suiistimal zannettiğiniz kadar çok değildir. Bu konularda bu kadar kötümser olmamak lâzım.

Bir insan belediye başkanlığına yalnız maaşı için de talep olmaz. Rant yüzünden, imar durumları yüzünden çok suiistimal oldu belki ya da, Çok şaibe oldu ama, hepsinin doğru olduğunu düşünmek mümkün değil.

Bence bu ihtimallerin ya da bu şaibelerin önüne geçmenin en iyi yolu, anlatmaya çalıştığımız sistemi uygulamaktır:

İmar durumları konusunda önerdiğimiz sistemi getirdiğiniz takdirde, gayri menkule ağır vergiler koyduğunuz takdirde, şehrin hizmetlerini çok büyük ölçüde özelleştirdiğiniz takdirde kim, niye rüşvet versin ki? Vergisini zor verecek adam, değil rüşvet!

Açıklık, ağır vergi ve tüm hizmetlerin özelleşmesi, suiistimali ortadan kaldırır. Bu noktada bir diğer düşüncemizin altını çizmek istiyorum.

Daha önce de ifade etmiştim: Rüşvet ile ilgili çeşitli tedbirlerin biri de, hizmete talep olanlardan çok ayrıntılı servet beyanı almaktır; hem kendilerinden, hem de birinci derece akrabalarından. Görev bitiminde bir daha alacaksınız.

Bir diğer önlem, devlet başkanlığına bağlı gizli bir teşkilât kurmaktır; FBI gibi, gizliliği ortaya çıkmayacak bir teşkilât. Ülkede çürümeyi önlemek için bunu yapmak zorundayız. Bu teşkilât delil toplayacak, icabında benzin istasyonu açacak, inşaat hizmetleri verecek.

Tabii, her şeyden önce rüşvet kanallarını tıkamak lâzım. Sonra da denetim!

Soru : Besim Bey, hep büyük şehirlerden söz ettik. Ülkenin sahil şehirleri ve kasabaları hakkında ne düşünüyorsunuz, özellikle imar konusunda, öğrenebilir miyim?

Tibuk : Sahil kasabalarında kıyı ve kasaba iç içe ise, muhakkak kamulaştırma yapmanız gerekir. Sonra, isteniyorsa, özel sektöre kiraya verilebilir ama, kıyı şeridinin kamulaştırılması zorunludur diye düşünüyoruz. Neden?

Türkiye'de rüşveti önlemek için yapılan tüm hukuksal düzenlemeler, rüşveti korumaktadır sanki. Malûm, kanunlarımıza göre, rüşveti alan kadar, veren de suçludur. Yani, alan da, veren de rüşvetin üstünü örter!

Bilmem hatırlar mısınız? Bundan dört, beş sene önce Trakya'daki beldelerimizden birinin belediye başkanının evinden 25 milyar lira nakit para çıkmıştı; bugünkü para ile ne eder, siz hesaplayın. Adamı içeriye aldılar. Hakim şikâyet edeni ya da ihbar edeni de içeriye aldı, sanırım biraz da kasıtlı olarak. Ne oldu?

İhbarcı kendisini kurtarmak için, şikâyetini geri aldı; "Ben yanlış anladım, o parayı proje için vermiştim" filân diyerek. Belediye Başkanı da elini, kolunu sallayarak evine ve makamına döndü.

Gerçekçi olalım, şayet arazi özel mülkiyette ise, sahipleri ne yapıp, edip o kıyı şeridini rezil edeceklerdir! Eski yapıyı yıkar, yakar... her şeyi yapabilir!

O rant hırsı yok mudur, o rant hırsı! Her şeyi yaptırır. İzin vermeyeceksiniz.

Soru : Ben gayrimenkul vergisi konusuna dönmek istiyorum. Kentte sanat ve kültüre hizmet eden gayri menkullerden vergi alınmayacağını ya da düşük vergi alınacağını söylediniz. Vergilendirme fonksiyona göre mi olacak?

Tibuk : Tekrar örneklerle açıklamaya çalışayım isterseniz. Meselâ, İstanbul'da, Boğaz'da konut olarak kullanılan yalılara ağır emlâk vergisi koyarken; bir girişimci aynı yalıda diyelim bir cafe, bir sanat evi, bir restoran açmışsa, emlâk vergisini Çok daha düşük düzeyde tahakkuk ettireceksiniz.

Türkiye'de sürekli tartışma konusu olan kıyıların halka açılması idealini Liberal Demokrat Parti olarak biz, kamulaştıramıyorsak, zorla, yıkımla değil; deniz şeridini kamuya kapayana ücret ödeterek (vergi) gerçekleştirmeyi öngörüyoruz.

Aynen Mercedes araba satın alanın, yüksek gümrük ve taşıt vergisi ödemesi gibi. İşleri ekonomik rasyonele indirmekten kastımız da budur!

Bir başka örnek daha vereyim. Diyelim, İstanbul'da otellerin adedini arttırmak, bu sektörü geliştirmek istiyorsunuz, makro politikalarınız gereği olarak. Malûm, oteller büyük şehirler için son derece önemli alt yapılardır. Böyle bir durumda, otel olarak kullanılan yapılardan daha düşük emlâk vergisi alacaksınız.

Bu durumda mülk sahibi örneğin, Gümüşsuyu'nda apartman yapacağına, otel yapmayı tercih edecek. Malûm, Liberal Demokrat Parti olarak biz vergiyi, vergilendirmeyi bir "teşvik" aracı olarak görüyoruz.

Şehirlerde kültür ve sanat faaliyeti, imar durumu ile de desteklenecek. Nasıl?

Belediye yoğun yapılaşmaya imar durumu verirken, kültür, sanat faaliyetlerinin yapılmasını öngören sosyal yapıların tesisini şart koşacak; yoksa imar vermeyecek.

Böylelikle, bugün büyük ölçüde eksikliği hissedilen sanat ve kültür faaliyetleri için mekân sorununu da ortadan kaldırmayı umuyoruz.

Soru : Ben özelleştirme konusuna gelmek istiyorum. Kentteki tüm hizmetlerin, denetim dahil tüm hizmetlerin özelleştirileceğinden söz ettiniz. Denetim nasıl özelleşebilir Besim Bey?!

Tibuk : Şehrin tüm hizmet birimlerinin özelleştirilmesi gereğine inanıyoruz. Kanalizasyon, elektrik, su, hepsi özelleştirilecektir. Özelleştirmenin, şehir hizmetlerinin daha dinamik ve kaliteli olmasına yol açacağına inanmaktayız. Nasıl?

Örneğin, İstanbul'un belli başlı sorunlarından biri olan toplu taşımacılık özelleştirilecek; metro yapımının tamamlanmasını beklemeksizin bu sorun büyük ölçüde aşılabacaktır.

Malûm, Türkiye'nin otobüs taşımacılığı sektörü çok hızlı gelişmiş; gerek fiyat, gerek konfor, gerekse hizmet ağı itibarıyla, dünyanın ileri ülkelerinde gözlenenden çok daha yüksek standartta hizmet sunacak duruma gelmiştir.

Bu gelişmenin temel nedeni, sektöre devletin el atmamış olması ve dolayısıyla, çalışkan, gayretli Türk insanına girişim serbestisi vermiş olmasıdır hiç şüphesiz. Ve insanımız, tıpkı özel televizyonlarda olduğu gibi, bu sektörde de inanılmaz bir başarı sergilemiş; Türk otobüs taşımacılığını her bakımdan mükemmel hale getirmiştir.

Böylesi bir sektör mevcutken, şehirlerimizde belediyelerin otobüs taşımacılığı yapması, yapmaya çalışması abesle iştigaldir. Yapmaya çalışması diyorum çünkü, yapamamaktadır. Oysa, şehirler arası otobüs taşımacılığı sektörü aynı başarıyı şehir içinde de gösterebilir inancındayız!

Liberal Demokrat Parti şehir içi otobüs taşımacılığını özel sektöre devretmeyi öngörmekte; ancak bu yolla, hizmeti rekabete açma yoluyla, arz talep ve fiyat dengesinin, herkesi memnun edecek şekilde, oturacağına inanmaktadır.

Vergi toplu taşımada da bir teşvik aracı olarak devreye sokulacak; sektörün taşıt, trafik vb her türlü vergi ve harçtan muaf hizmet vermesi ortamı yaratılacaktır. Böylelikle, hizmetin farklı taleplere göre gelişmesi sağlanacaktır.

Benzer uygulama, örneğin ekmekte de öngörülmektedir. Şöyle ki:

Belediyelerin ekmek fabrikaları kapatılacak; buna karşın ekmekten her türlü narh kaldırılarak, üretim ve satış özel sektöre açılacaktır. Hemen ifade edebileceğim tek koşul, üreticinin ürettiği ekmeğin üzerine marka koyması koşulu olacaktır.

Yaratılan rekabet ortamında ekmek kalitesi ve fiyatlarının da, talebe en uygun şekilde gelişeceğine inanılmaktadır.

Yüksek talebe ve teknolojik imkânlarla rağmen, kamunun sunduğu örneğin, elektrik, su, çöp toplama gibi hizmetlerin pahalılığına karşın, kalitesizliği anlaşılır gibi değildir. Bu hizmetlerin de tümü özelleştirilecek, rekabete açılacaktır:

Soru : Besim Bey, iyi de "denetim" nasıl özelleşebilir ki?

Tibuk : İnanmayacaksınız ama, asıl özelleştirilmesi gereken denetimdir.

Diyelim siz bir müteahhide bir iş veriyorsunuz ve diyor ki, ben bu projeyi 10 milyara yaparım. Müteahhidin projeyi tam anlamıyla uyguladığını nereden bileceksiniz ya da kim bilecek? Adamınızı koyabilirsiniz belki ama, adam satın alınabilir... ki, alır! Pekiyi ne olacak?

Denetim şirketlerini koyacaksınız araya! ABD'deki gibi. Neden? Çünkü, denetim şirketleri satın alınamaz; ismi vardır, itibarı vardır. Risk edemez.

Aynı mali denetim şirketleri gibi, örneğin, inşaat denetim şirketleri oluşacaktır bu sistem çerçevesinde ve bu şirketler örneğin, inşaat maliyetinin % 1 'i karşılığı size, belediyeye, denetim hizmeti sunacaktır.

Nasıl denetler bu denetim şirketleri? Projenin başına örneğin, 3000 \$ maaşlı bir uzmanını koyar. Bu, denetim şirketi için yılda 36.000 \$ demektir, o kadar. Bu uzman yanlılık yaparsa, mensup olduğu şirket rezil olacağı için, iş tıkr tıkr yürür. Dahası, yürütülemediği takdirde, işin sahibinin dava etme hakkı da olacağı için, alınan risk bütünü büyüktür denetim şirketi için.

Belediyeler "hizmet yapacağım" diye ortaya çıkmamalıdır. Bir diğer ifade ile, belediyelerin doğrudan yapacağı hiçbir hizmet olmamalıdır diye düşünüyoruz.

Soru : Peki, belediye başkanı ya da diğer yöneticiler ne yapacaklar seçildikten sonra?

Tibuk : Belediye başkanının işi olmamalı! İdeal belediye başkanı gününün tümüne yakınına şehirde gezerek değerlendiren; makro konseptler geliştirmek üzere, tüm yaratıcılığını, hayal gücünü kullanabilen insandır.

Belediye başkanının çok boş vakti olmalıdır inancındayız. Belediye başkanının işi, halkla denetleme şirketleri ve projeleri yürüten özel şirketler arasında koordinatörlük görevi yapmaktır.

Malûm, bazı belediye başkanları kamuoyunda çok sevilir. Dikkat edin, bu başkanların en büyük özelliği halkla ve basın-yayın organları ile iyi diyalog kurmuş olmalarıdır. Bir Yıldırım Aktuna, bir Ali Talip Özdemir bunun en iyi örnekleridir.

Ben şahsen bu kişileri bir yere kadar başarılı buluyorum çünkü, aynen bizim söylediğimizi yapıyorlar ama, tabii, işler kenarda duruyor, yapılmıyor çünkü, sistem bütününde bizim öngördüğümüz şekilde işletilmiyor.

Bizim modelimizde başkan köprü görevi yapacak; iş yapmayacak!

Soru : "Makro konseptler" den kastınız ne?

Tibuk : Yerel yönetimin bugün uğraştığı "basit" işler ortadan kalkınca ki, sistemimiz onu öngörüyor, o zaman olaya makro açıdan bakma imkânına kavuşacaktır.

Örneğin, Taksim Meydanı'nı ele alacaktır. Dikkat ederseniz, Taksim Meydanı âdeta deniz görmesin diye, çepeçevre yüksek binalarla kuşatılmıştır. Makro konsept, bu durumu nasıl iyileştiririm diye düşünmek ve proje geliştirmektir.

Taksim Meydanı İstanbul'un belli, başlı tepelerinden birinin üzerindedir. Taksim Meydanı, etrafında hiç bina olmasa, Tepebaşı'ndan başlayarak, Maçka'ya kadar, yaklaşık 250 derecelik bir açı ile Haliç'ten, Sarayburnu'na ve Boğaz'a kadar inanılmaz bir manzaraya sahiptir.

Oysa, biz ne yapmışız? Adeta kasıtlı, hiçbir şey görünmesin diye meydanı ve civarını binalarla doldurmuşuz Hâlbuki, binaların alt iki katını halkın denizi, manzarayı görebileceği şekilde açık olabileceği bir yapılaşma konsepti geliştirilebilirdi. Bu hâlâ da mümkün.

Şehirde önemli olan, şehirde yaşayan çoğunluğun şehrin nimetlerinden azami ölçüde yararlanmalarının teminidir.

Şehir halkı geniş, büyük yeşil alanlara, parklara sahip olabilmeli; yollar ve kaldırımlar örneğin, özürülüler, yaşlılar, çocuklar, yayalar, bisikletliler için düşünülerek, yapılabilirdir.

Örneğin, otopark sorununu çözmek için bugün Paris'te otoparklar caddelerin altına yapılıyor ve mülkiyeti kullanıcıya satılıyor. Otomobil insan yaşamının önemli bir parçası haline geldiğine göre, şehirde buna göre önlem almak, makro konsept geliştirmektir.

Soru : ANAP döneminde özelleştirme vb bağlamında belediyelere pek çok yetki verildi ama, işlemedi. Üstelik, belediye yatırımları enflasyonun da başta gelen nedeni olarak gösterildi. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyim?

Tibuk : ANAP belediyeçilik anlayışında önemli yenilikler yapmış olmakla birlikte, aynı dönemde belediyelerde çok büyük kaynak israfı yapıldığı da bir gerçektir.

Biliyorsunuz, küçük, büyük her belediye kendisine inşaat makinaları aldı. Hiç şüphe yok ki, enflasyonun bir nedeni de, çarçur edilen bu paralardır.

Biliyorsunuz, biz diyoruz ki, kamuda hiç kimsenin eline para vermeyeceksiniz! Kamu sektörü parayı kötü harcar, bilinçsiz harcar. Hâlbuki, parayı eline teslim etmeyince, harcamayacak, harcamayacaktır.

Soru : Besim Bey, tüm bu radikal görüşlerinizi nasıl hayata geçirmeyi umuyorsunuz?

Tibuk : İktidara gelerek tabii!!!

Görüşlerimiz mevcut ortama göre radikal gelebilir ama, aslında son derece çağdaş, gerçekçi bir anlayışın ürünüdür ve dünyanın pek çok ileri ülkesinde bu uygulamalara rastlamak mümkün.

Önemli olan, siyasi taviz vermemek, popülizm yapmamak; inandığınız fikirlerinizin arkasında sağlam bir şekilde durarak, savunabilmektir. Türkiye'nin ihtiyacı olan siyaset biçiminin de bu olduğuna inanıyoruz

İktidar ya da muhalefet, Türkiye'de mevcut siyasi partilerin "politika" adı altında ileri sürdükleri, ortaya koydukları görüşlerini dinlediğiniz ya da okuduğunuz zaman, ilginçtir, bir husus çok dikkatimi çekiyor: Felsefe eksikliği!

Bu partiler ve yöneticileri ya "politika" nın kelime anlamını bilmiyorlar, ya da gerçekten "politika"dan yoksunlar.

Örneğin, bakıyorsunuz 'yolları genişletmek' ya da şehirlere "park ve yapay havuz" yapmak yerel yönetim politikası olarak dillendiriliyor; felsefi arka plandan, ekonomik rasyonaliteden tümüyle yoksun olarak.

Bu uyarımı dikkate alın ve bir de bu gözle bakın siyasi partilerin 'yerel yönetim politikası, dış politika', "mali politikalar" vb adı altında ortaya koydukları raporlara. Teşekkür eder, hepinize iyi akşamlar dilerim!